

Twintig jaar van Paauwe houwen

di 10 aug 2021

Ilse Daems over het artistieke DNA van Hanneke Paauwe

Natuurlijk is liefde eeuwig. Alleen de partners wisselen. Doorgaans.

Soms echter ook niet. De amoureuze relatie tussen Hanneke Paauwe en Villanella/De Studio is er een die al twintig jaar duurt. Dat is wonderlijk lang. Hoe komt het dat een huis dat van voortdurende vernieuwing zijn waarmerk maakt toch hondstrouw blijft aan een oude vlam? Het antwoord is simpel. Dat is zo omdat Hanneke en De Studio identieke genen hebben en uit hetzelfde DNA bestaan: ze geloven geen van beiden dat je kinderen grootbrengt door ze klein te houden.

Wat Hanneke maakt is altijd een leugen die ons de waarheid doet begrijpen

Wouter Hillaert noemt haar in De Standaard 'de laatste ongeslepen diamant van het jeugdtheater'. Ik hoop dat hij zich met dat *laatste* vergist. Maar *ongeslepen* is Hanneke zeker. Ze haat hartsgrondig elke vorm van zoetsappige stroperigheid. En ze heeft een veel grotere boon voor rebelse kinderen die goed weten wat ze willen en waarom dan voor de ozo schattige die vertedering gewetenloos gebruiken als manipulatietechniek. Geen enkel kind is zo onschuldig als het eruit ziet.

Hanneke is niet voor één gat te vangen en nog minder in één hokje te stoppen. Ze is schrijver en maker van installaties, performances, [locatie]theater voor kinderen en andere volwassenen. Maar of ze je nu als auteur aanraakt met haar 'Venusvingers' of doet 'Bijten in het toeval', of ze je als theatermaker heimwee doet krijgen naar 'Tirgu Mures' of koestert 'Op een bedje van troost' er zijn een paar rode draden die zo goed als altijd doorheen haar werk lopen.

Om te beginnen is wat Hanneke maakt inhoudelijk relevant en gaat het steeds ergens over. Zonder dat ze het daarom hoeft te marineren in een oppervlakkig of trendy laatste nieuwssausje.

Verder is Hannekes werk filosofisch interessant. Altijd. Soms heel expliciet. In de terreurversie van 'Smeltende gedachten' komen bv. dit soort vragen voor: Zit in elke terrorist een mens? Zit in elke mens een terrorist? Zijn jouw angsten van jezelf of krijg je ze aangepraat? Zou jij Al Sadr een kus durven geven? Zou Al Sadr jou een kus durven geven? Weet je zeker of het hart bij jou op de juiste plaat zit? Hoe? Zal je jezelf missen als je dood bent?

Soms zit dat wijsgerige eerder onderhuids. Maar al Hannekes werk ademt de filosofische grondhouding uit: liever de vraag dan het antwoord.

Een andere constante in Hannekes werk is dat zij kinderen serieus neemt. Het is niet omdat zij kleinere hoofdjes hebben dat hun gedachten kleiner zijn dan die van ons. En het zijn geen kasplantjes die wij moeten over-beschermen. Kinderen kunnen meer aan dan de meeste grote mensen denken.

Dat alles maakt van Hanneke Paauwe een soort Grimm 2.0.

Grimmige sprookjes zitten in haar bloed en in haar pen. Met een mix van rauwe tederheid, humorvolle horror en verblindende verbeelding schetst ze het leven

zoals het is en niet is. Ze leert kinderen en andere volwassenen om de ravage in hun ziel te koesteren. Ze laat zien dat je niet heel kan zijn zonder gebroken te worden. Dat rafelranden interessanter en schoner zijn dan tule of pluche. Of het nu als schrijver is of als theatermaker: wat Hanneke maakt is altijd een leugen die ons de waarheid doet begrijpen.

Dat is ook zo in haar nieuwe voorstelling *KLAUW!* die einde januari bij ons in première gaat. *KLAUW!* is opnieuw een 'Paauwe pur sang.'

Waarom?

Kruip in gevaarlijke tijden niet in je schulp, daar vinden ze je het gemakkelijkst

KLAUW! onderzoekt de vele gezichten, tactieken en gevolgen van angst.

Op haar volstrekt eigen wijze is Hanneke daarmee brandend actueel. Niet door een stichtend verhaaltje te vertellen over een voos virus dat de wereld in haar greep houdt. Nee. In *KLAUW!* graaft ze naar de fundamenteën van het fenomeen angst dat aan de basis ligt van zo'n pandemie en er tegelijk een gevolg van is. We leven immers in een tijd waar angst de samenleving compleet op slot doet en waar godganse regeringen geregeerd worden door schrik.

Bovendien blijkt angst iets gigantisch te zijn. Er zijn maar liefst 57 fobieën die [enkel en alleen] met de letter A beginnen: van ablutofobie [angst voor wassen en baden] tot aviofobie [vliegangst] en 55 andere daar tussenin. Bovendien lijden volgens recente cijfers in Europa ieder jaar 60 miljoen mensen onder angst en heeft bijna een op de vijf mensen een angst-of paniekstoornis.

In deze coronaire quarantijnen waar angst voortdurend in opmars is, biedt een voorstelling die de mechanismen van schrik blootlegt een uiterst welkome reflectie. *KLAUW!* maakt kinderen duidelijk wat óók Stanislaw Jerzy Lec al wist: 'Kruip in gevaarlijke tijden niet in je schulp. Daar vinden ze je het gemakkelijkst.'

'Angst leren begrijpen is een avontuur dat iedereen dient aan te gaan'

Onze maatschappij ziet angst zelden of nooit als een positieve emotie.

De meeste disciplines zijn er vooral op uit om angst te bestrijden.

In de sociologie maken ze zich ernstige zorgen over het groot aantal kinderen en jongeren die onder de druk van 'fakebook' en andere sociale media aan zogenoemde 'sociale angst' lijden. Een aantal dat de laatste jaren ook nog eens exponentieel stijgt! En voor de meeste psychologen en psychiaters is angst een lastig obstakel of een stoornis die overwonnen moet worden.

Alleen biologen en filosofen kijken daar anders tegen aan. Voor biologen is angst in bepaalde omstandigheden acceptabel en soms zelfs levensnoodzakelijk. Wie in de savanne ongewapend tegenover een hongerige leeuw staat en niet bang is, wordt zelden oud.

En filosofen vinden angst gewoon interessant. Filosofie ziet angst als een middel om jezelf te leren kennen, om persoonlijke groei te bereiken. Als alle paden op voorhand vast zouden liggen en niemand beslissingen zou moeten nemen zou angst niet bestaan. Maar ook geen vrijheid en geen mogelijkheden tot ontwikkeling. Angst zou dus eerder omarmd moeten worden in plaats van vermeden of bestreden. Kierkegaard zei het al: 'Angst leren begrijpen is een avontuur dat iedereen dient aan te gaan.'

KLAUW! is een voorstelling die dat avontuur van de angst opzoekt en die in dat verband filosofisch uiterst relevante vragen onderzoekt: ben jij de baas over je angsten of zijn je angsten de baas over jou? Kan je angst zaaien? Is angst besmettelijk? Ben jij voor dezelfde dingen bang als je ouders? Wat is erger: bang zijn of bang maken? Wat richt de meeste schade aan: doodsangst of levensschrik?

'Angst is geboren op hetzelfde moment als de mensheid', schrijft Paolo Coelho. 'En omdat we angst nooit zullen kunnen bezweren, zullen we ermee moeten leren leven.'

'Er zijn meer volwassenen bang in het licht dan kinderen in het donker' [Kees van Kooten]

KLAUW! vindt dat kinderen het recht hebben om bang te zijn en is een vurig pleidooi om hen te laten genieten van angst en gevaar. Omdat kinderen als geen ander weten dat angst en dapperheid tweelingbroers zijn. Het is zoals Titus van vier uit mijn kleuterklas zei: 'Je kan alleen maar dapper zijn als je

tegelijk ook bang bent. Als je niet bang bent, doe je misschien wel iets heldhaftig maar dan vraagt het geen moed en ben je dus niet dapper.'

KLAUW! is een geloofsbelijdenis in de draagkracht van kinderen en in hun onnavolgbaar vermogen om te dealen met iedere vorm van verandering.

En laat dat nu nog reden zijn waarom wij van De Studio haar zo onnoemelijk graag zien. We zullen van je blijven houden, Hanneke.

Een liefde lang!

Tekst: Ilse Daems

Over Hanneke Paauwe

Hanneke Paauwe is schrijver en maker van installaties, performances, [locatie]theater voor kinderen en andere volwassenen. Haar werk was al te zien in Nederland, België, Zwitserland, Spanje, Portugal, Duitsland en Engeland en ze werkt[e] samen met o.a, Victoria, Laika, het paleis, Bronks en Villanella/De Studio.

<https://www.destudio.com/nl/magazine/twintig-jaar-van-paauwe-houwen>